

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötelерinde Ticari Hava Servisleri tesisi için Anlaşma ile ekinin onanmasına dair Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 15 . XII . 1951 - Sayı : 7983)

No.
5849

Kabul tarihi
10 . XII . 1951

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında 20 Mart 1951 tarihinde akit ve imza edilmiş olan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötelерinde Ticari Hava Servisleri tesisi için Anlaşma» ile eki onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

12 Aralık 1951

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE İRAN ŞEHİNŞAHLIK HÜKÜMETİ ARASINDA KENDİ ÜLKELERİ BEYNİNDE VE DAHA ÖTELERİNDE TİCARİ HAVA SERVİSLERİ TESİSİ İÇİN ANLAŞMA

7 Aralık 1944 de Şikago'da imzaya açılan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesine (ki bundan sonra «Sözleşme» diye anılacaktır) katılmış olan Ekselâns Türkiye Cumhuriyeti Reisi ile Majeste İran Şehinşahı (ki bundan sonra «Sözleşen Yüksek Taraflar» diye anılacaklardır) :

Emniyetli ve intizamlı surette Milletlerarası Hava Servisleri teşkilini ve bu sahada Milletlerarası İş Birliğinin inkişafını mümkün olduğu kadar tesri etmeyi, aynı zamanda milletlerarasında dostane anlayış ve iyi niyeti teshile vesile teşkil eden milletlerarası hava yolculuğunun salim ekonomik prensipler dairesinde mümkün olan en ucuz ücretlerle yapılmasının ve her iki memleketin müşterek hayrı için bu çeşit ulaştırmalarda bilvasıta menfaatler teminini ve memleketleri arasında ve daha ötelere ticari tarifeli hava servisleri tesisi maksadiyle bir anlaşma akdini arzu ettiklerinden, bu maksatla aşağıda isimleri yazılı murahasları tâyin etmişlerdir :

Ekselâns Türkiye Cumhuriyeti Reisi :

Türkiye Tahran Büyükelçisi Ekselâns Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Majeste İran Şehinşahı :

Başbakan ve Dışişleri Bakanı Ekselâns Hüseyin Âlâ.

Bunlar da teati olunan salâhiyetnamelerinin usulüne muvafık olarak tanzim edilmiş bulunduğunu görerek aşağıdaki anlaşmaya varmışlardır :

DİBACE

Bu Anlaşmaya inhisar etmek üzere :

a) «Havacılık makamları» tâbiri ile Türkiye için Ulaştırma Bakanlığı ve işbu Bakanlığın

haiz olduğu salâhiyetleri kullanmaya mezun her hangi şahıs veya teşekkül kastedilecektir, ve İran için Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı ve işbu Başkanlığın haiz olduğu salâhiyetleri kullanmaya mezun her hangi şahıs veya teşekkül kastedilecektir.

b) «Sözleşme» tâbiri 7 Aralık 1944 te Şikago'da imzaya kışade kılınan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesini ifade eder.

c) «Ülke», «Hava servisleri», «Milletlerarası Hava Servisi», «Hava işletmesi» ve «Trafikten gayri maksatlar için iniş» tâbirlerinin her biri Sözleşmenin 2 nci ve 96 nci maddelerinde kendilerine verilen mânaya gelecektir.

Madde — 1.

İşbu Anlaşma hükümlerine göre Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri diğer Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmesine veya işletmelerine, mutabık kalınan hava servislerinin işletilmesinde, uçaklarının kendi ülkesi üzerinden transit olarak uçmaları hakkını ve aynı zamanda ilişik listede tasrih edilen bahis mevzuu ülkedeki noktalara trafikten gayri maksatlar için iniş veya mellelerarası yoleu, yük ve posta yüklemek ve boşaltmak hakkını bahşeder.

Madde — 2.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri listede tasrih edilen yollarda, işbu Anlaşma hükümleri dairesinde işletilmek üzere tâyin edeceği hava işletmelerinden bir veya birkaçını diğer Sözleşen Yüksek Tarafa yazı ile bildirecektir. Tâyin keyfiyetini tebelluğ eden öteki Sözleşen Yüksek Taraf, işbu Anlaşmanın üçüncü maddesi hükümlerine tevfikan, tâyin edilmiş hava işletmesine veya hava işletmelerine, gecikmeksizin, gereken işletme müsaadesini verecektir; şu kadar ki talep vukuunda, ticari hava işletmeleri işletilirken tatbik edilen kanun ve nizamlardaki şartları ifaya ehil oldukları hakkında müsaadeyi veren yetkili havacılık makamlarını tatmin etsinler. Bundan sonra, tâyin edilmiş ve müsaade verilmiş her hangi bir hava işletmesi, mutabık kalınan hava servislerini her zaman icraya başlayabilir.

b) Muhasemat bölgelerinde veya daimî veya muvakkat askerî işgal bölgelerinde veya muhasemat veya askerî işgalin müessir olduğu bölgelerde bu gibi işletmelerin işletilmesi yetkili askerî makamların muvafakatine bağlı olacaktır.

Madde — 3.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan biri bir hava işletmesinin veya işletmelerinin esas mülkiyetinin veya fiilî kontrolunun o hava işletmesini veya işletmelerini tâyin eden Sözleşen Yüksek Tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğuna kanaat getirmediği takdirde hava işletmesinin veya işletmelerinin tâyinini reddetmek ve işbu Anlaşmanın 1 nci maddesinde hava işletmesine veya işletmelerine verileceği tasrih edilmiş bulunan hakları vermekten imtina etmek veya verilmiş olan hakları geri almak veya bu hakların kullanılması hususunda zarurî göreceği şartları kabul ettirmek hakkını haiz olacaktır.

b) Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri diğer Sözleşen Yüksek Tarafa müşavere ettikten sonra işbu Anlaşmanın 1 nci maddesi hükmüne göre bir hava işletmesine veya işletmelerine bahşedilmiş olan işletme hakkını tadil etmek veya bu hava işletmesinin veya işletmelerinin sözleşmenin 11 nci ve 13 ncü maddelerindeki hükümleri yerine getirmediği veya işbu Anlaşma hükümlerini tatbik etmediği hallerde bu hava işletmesine veya hava işletmelerine bu hakların kullanılması hususunda zarurî göreceği şartları kabul ettirmek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 4.

İşbu Anlaşma hükümlerinden hiçbirisi diğer Sözleşen Yüksek Tarafa veya hava işletmelerine has-

redilmiş ve hususi haklar tanır veya diğer memleketlerin hava işletmelerini bu haklardan mahrum veya farklı muameleye tâbi kılar mahiyette itibar ve tefsir olunmayacaktır.

Madde — 5.

İşbu Anlaşma hükümlerinden hiçbirisi Sözleşen Yüksek Taraflardan birisince tâyin edilmiş olan hava işletmesine diğer Yüksek Tarafın ülkesindeki bir noktadan diğer bir noktaya ücret veya ıvaz mukabilinde yolcu, yük veya posta almak ve taşımak hakkını tazammun eder mahiyette görülmiyecek ve böyle tefsir olunmayacaktır.

Madde — 6.

İki ülke arasında ve daha ötelerinde tasrih edilmiş hava yollarında işlemek hususunda her iki Sözleşen Yüksek Tarafın hava işletmesi veya işletmeleri müsait ve müsavi imkânlarla malik olacaktır. Kabul edilmiş hava servislerinin işletilmesinde her iki Sözleşen Yüksek Tarafça tâyin edilmiş bulunan hava işletmesi veya işletmeleri öteki Sözleşen Yüksek Tarafın menfaatlerini göz önünde tutarak aynı yolun tamamında veya bir kısmında işliyen bir işletmeyi haksız surette mutazarrır etmiyecektir.

Madde — 7.

Her iki Sözleşen Yüksek Tarafın muayyen hava işletmelerinde işliyecek hava servisleri tasrih edilmiş olan hava yollarındaki halkın hava ulaştırma ihtiyaçlarına uygun bir manzara arzedecek ve mâkul yük haddini o hattı tâyin eden ülke ile yolcu, yük ve postanın nihai hedefi olan memleketler arasında istiab hacmini günlük ve mâkul şekilde tahmin edilmiş nakil ihtiyaçlarına uygun olarak ayarlamayı başlıca hedef ittihaz eyliyeceklerdir. Bir hava işletmesini veya hava işletmelerini tâyin eden memleketlerin ülkelerinden gayrı bir ülkede olup tasrih edilen yolların bâzı noktaları arasında taşınacak olan yolcu, yük ve postanın yüklenip boşaltılması aşağıdaki istiab hacmi umumi prensipleri dairesinde yapılacaktır .

- a) Menşe memleket ile mahreç arasındaki ulaştırma ihtiyaçları,
- b) Transit hava işletmesi işletme ihtiyaçları ve
- c) Bölgeleri içine alan memleketlerin hava işletmeleri tarafından tesis edilen diğer hava nakliyat servislerinin menfaatleri de göz önünde tutulmak suretiyle hava işletmesi veya işletmelerinin içinden geçtiği havalinin ulaştırma ihtiyaçları.

Madde — 8.

1. Ücretler, ekonomik işletme, mâkul kazanç, servisin karakteristik farkları (sürat standartları ve rahatlık da dâhil olduğu halde) ve malûm yol veya yolun bir kısmında işliyen diğer programlı hava servislerinin tesbit ettikleri ücretler gibi bilûmum ilgili âmiller göz önünde tutulmak suretiyle mâkul bir hadde tesbit edilecektir.

2. İki Sözleşen Yüksek Tarafın ülkeleri ile veya üçüncü bir memleketin ülkesi ile Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin ülkesi arasında tasrih edilmiş hava yollarının her hangi birinde yolcu, yük ve posta nakliyatında işbu anlaşmaya tevfikân tâyin olunan hava işletmelerinin her hangi biri tarafından alınacak ücretler aşağıdaki fıkralardan birine göre tesbit edilecektir :

a) İşbu Anlaşma gereğince tâyin edilmiş olan hava işletmelerinin üyesi buldukları bir hava işletmesi teşkilâtı tarafından kabul edilen ücret kararlarına göre, veya

b) Bu hava işletmeleri aynı havacılık teşkilâtına üye bulunmuyorlarsa veya yukarıdaki 2. ne fıkranın (a) bendinde zikredilen karar alınmış değilse her iki Yüksek Tarafca mezun kılınmış olan hava işletmeleri tarafından kararlaştırılır. Şayet Sözleşen Yüksek Taraflardan biri tasrih edilmiş yollardan her hangi biri için bir hava işletmesi tâyin etmemiş ve o yol için ücretler, yukarıdaki

2 (a) fıkrasına tevfikân tesbit olunmamış ise, diğer Sözleşen Yüksek Tarafca o yol üzerinde işlemek üzere tâyin edilmiş olan hava işletmeleri tarafından tesbit olunur.

3. Bu suretle tesbit edilen ücretler iki Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamlarının tasvibine sunulur ve adı geçen havacılık makamlarına vusulünden itibaren, iki Taraftan birinin havacılık makamınca bunun kabule şayan olmadığı hakkında bir ihtarda bulunulmadığı takdirde otuz gün sonra muteber olur.

4. Ücretler, yukarıdaki 2. nci fıkraya göre tesbit edilmediği veya tesbit edilen ücretler Sözleşen Yüksek Taraflardan herhangi birinin havacılık makamınca kabul olunmadığı hallerde bizzat Sözleşen Yüksek Taraflar bir anlaşmaya varmaya çalışacaklar ve böyle bir Anlaşmayı müessir kılmak için gereken bütün tedbirlere baş vuracaklardır. Sözleşen Yüksek Taraflar şayet bir Anlaşmaya varamazlarsa anlaşmazlık hakkında (12) nci madde hükümlerine göre hareket olunacaktır. Anlaşmazlığın Anlaşma yolu ile veya (12) nci madde hükümlerine göre halline değin evvelece takarrür etmiş ücretler veya şayet böyle bir ücret takarrür etmemiş ise, ilgili hava işletmeleri tarafından mâkul ücretler alınacaktır.

Madde — 9.

Sözleşmenin 15, 24, 31, 32, 33 ve 35 nci maddeleri, şimdiki şekilleriyle, işbu Sözleşmenin devamı müddetine, anlaşmanın ayrılmaz bir parçası imiş gibi, her iki Sözleşen Yüksek Tarafı yekdiğerine karşı taahhüt altında bulunduracaktır. Meğer ki, Sözleşmeye taraf bulunmakla, her iki Sözleşen Yüksek Tarafın işbu maddelerde yapılacak her hangi tâdilâtı - ki bu tadilât Sözleşmenin 94 nci maddesine tevfikân yürürlüğe girecektir - tasdiketsin. Bu takdirde bu suretle tadil edilen maddeler de aynı şekilde işbu anlaşmayı kabul eden Sözleşen Yüksek Taraflar arasında taahhüdü tazammun eyleyecektir.

Madde — 10.

Sözleşen Yüksek Taraflardan herbiri diğer Sözleşen Yüksek Tarafca tasrih edilmiş hava servislerinin kendi ülkesine giriş ve ülkesinden çıkış noktaları ile bu ülkede takip edeceği yolları tâyin edecektir.

Madde — 11.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan biri işbu Anlaşma hükümlerinin tadilini arzu ettiği takdirde iki Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamları arasında danışma yapılmasını isteyebilir. Bu takdirde işbu danışmalar, talep tarihinden itibaren (60) günlük bir süre içinde yapılacaktır. Yukarıda anılan makamlar arasında işbu Anlaşmada yapılacak tadiller hakkında bir Anlaşmaya varıldığı takdirde, anılan tadilât, diplomatik nota teatisinden sonra yürürlüğe girecek ve hemen Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine de bildirilecektir.

b) Sözleşen Yüksek Taraflarca tasrih edilen hava yollarında yapılacak değişiklikler, veya yapılacak uçuşların her hangi birinde veya cümlesinde tasrih edilen yolların her hangi bir noktasının kaldırılması, tâyin edilmiş hava işletmesi veya işletmelerince diğer Sözleşen Yüksek Tarafın ülkesinde kullanılan iniş ve kalkış noktaları müstesna, işbu Anlaşmanın tadili mânasına gelmeyecektir. Binaenaleyh Sözleşen Yüksek Taraflardan her birinin havacılık makamları bir taraflı olarak böyle değişiklikler veya kaldırmalar yapmaya teşebbüs edebilirler; ancak bu takdirde diğer Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamlarına, yapılan değişikliklerin ve kaldırılmaların gecikmeksizin bildirilmesi gerekir.

Madde — 12.

İşbu Anlaşmanın XIV nci maddesine halel gelmemek üzere:

1. Sözleşen Yüksek Taraflar arasında işbu Anlaşmanın yorumlanmasına veya uygulanması

na mütedair her hangi bir anlaşmazlık çıkarsa Sözleşen Yüksek Taraflar, ilk tedbir olarak anlaşmazlığı müzakere ile aralarında halle çahşacaklardır.

2. Şayet Sözleşen Yüksek Taraflar ihtilâfın başladığı tarihten itibaren (90) gün zarfında anlaşmazlığı müzakere ile halledemezlerse:

a) Anlaşmazlığı, aralarında tâyin edecekleri bir hakem mahkemesine veya diğer bir şahsın veya teşekkülün kararına sunma hususunda anlaşabilirler veya

b) Şayet anlaşamazlarsa, veya şayet anlaşmazlığın halli için bir hakem mahkemesine müracaatı kararlaştırmış iken bunun teşekkül tarzı hakkında anlaşmazlığın hakem mahkemesine tevdiinden itibaren (30) gün içinde anlaşmaya varamazlarsa Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri anlaşmazlığı Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyinin kararına sunabilecektir.

3. Sözleşen Yüksek Taraflar, işbu maddenin (2) nci fıkrasına tevfikana verilecek her hangi bir kararı kabul etmeyi deruhde ederler.

4. Eğer Sözleşen Yüksek Taraflardan biri veya her iki Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş bir hava işletmesi işbu maddenin (2) nci fıkrasına tevfikana verilmiş bir kararı icrada kusur edecek olursa öteki Sözleşen Yüksek Taraf kusur eden Yüksek Tarafa veya o Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmesine, işbu Anlaşmaya istinaden verilmiş olan her hangi bir hakkı tahdide, vermemeye veya geri almaya hak kazanır.

Madde — 13.

Şayet milletlerarası programlı hava işletmelerinin ulaştırma haklarına dair her iki Sözleşen Yüksek Tarafa şâmil umumi mahiyette çok taraflı bir sözleşme veya anlaşma tatbik mevkiine girecek olursa işbu Anlaşma, böyle bir sözleşmenin veya anlaşmanın hükümlerine uygun olarak tadil edilecektir.

Madde — 14.

İşbu Anlaşma, Sözleşen Yüksek Taraflardan birisince diğer Sözleşen Yüksek Tarafın son verme ihbarnamesi alındıktan bir sene sonra, bu ihbar, mütakabil anlaşma ile bu müddetin inkızasından evvel geri alınmadığı takdirde sona erecektir. Bu ihbar aynı zamanda Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına da tebliğ edilecektir. Son verme ihbarnamesini alan Sözleşen Yüksek Taraf bu ihbarı aldığı resmen bildirecektir. Alındığı bildirilmediği ahvalde işbu ihbarın Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyince alınmasından (14) gün sonra, ihbar alınmış addolunacaktır.

Madde — 15.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan birine ait olup milletlerarası hava seyrüseferinde işliyen uçakların bilhassa kendi ülkesine giriş ve çıkışı ile veya bu uçakların kendi ülkesinde iken işletilmesi ve seyrüseferi ile ilgili kanunlar, nizamlar ve talimatlar diğer Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmesi veya işletmeleri uçaklarına da tatbik edilecektir.

b) Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin ülkesinde bilhassa uçak yolcusu, mürettebatı veya hamulesinin girişi ve çıkışı ile ilgili giriş müsaadesi, çıkış müsaadesi, göç, pasaport, gümrük, karantina ve döviz talimatnamesi gibi hususata mütâallik kanunlar, nizamnameler ve talimatnameler diğer Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmelerine ait uçakların yolcularına, mürettebatına veya hamulesine de tatbik edilecektir.

Madde — 16.

Öteki Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmeleri tarafından Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin ülkesinde uçağa yükletilen akaryakıt ve makine yağları, diğer hususatta birinci Sözleşen Yüksek Tarafın gümrük nizamlarına uymak şartıyla, birinci Sözleşen Yüksek Tarafın ülkesinde gün-

rük resimlerinden, muayene ücretlerinden ve benzer harçlardan muaf olacaktır.

Bu muamele, Sözleşmenin 24 ncü maddesiyle bahşedilen haklara bir ilâve teşkil edecektir.

Madde — 17.

Her Sözleşen Yüksek Taraf, tâyin ettiği hava işletmelerini öteki Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamlarına, mümkün olduğu kadar evvelden, tasrih edilmiş hava servislerinin işletilmesi hususunda vakti hareket cetvellerinin, ücret tarifelerinin ve bunlara mütaallik benzer malûmatın ve bu gibi vakti hareket cetvellerinde, ücret tarifelerinde ve malûmatta yapılacak tadilatın birer örneğini vermekle mükellef tutacaktır.

Madde — 18.

İşbu Anlaşma ve bununla ilgili bütün belgeler Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tescil ettirilecektir.

Madde — 19.

Sözleşen Yüksek Taraflar, işbu Anlaşmanın, her iki Hükümet temsilcileri tarafından 20 Nisan 1937 tarihinde Tahran'da imzalanmış olan Havacılık Sözleşmesinin yerini tutacağını ve işbu Anlaşma yürürlüğe girer girmez adı geçen Sözleşme hükümlerinin hükümden sâkit olacağını kabul ederler

Madde — 20.

İşbu Anlaşma her iki Sözleşen Yüksek Tarafın Millî Teşriî Meclislerince tasdik edilecek ve tasdiknamelerin teatisi tarihinden sonra yürürlüğe girecektir.

Yukardakileri tasdikan. aşağıda imzaları bulunan ve bu hususta usulü dairesinde yetkilendirilmiş olan murahhaslar, işbu Anlaşmayı imza ederek mühürlemişlerdir.

Tahran'da Salı günü, 20 Mart 1951 tarihinde Türkçe ve Farsça olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere tanzim edilmiştir.

Ekselâns Türkiye Cumhuriyeti Reisi adına Y. K. Karaosmanoğlu	Majeste İran Şehinşahu adına Hüseyn Alâ
--	---

Liste

A

1. Türkiye Hükümetince tâyin olunan hava işletmesi veya işletmeleri tasrih edilen yolların her biri üzerinde her iki istikamette hava servisleri işletmek ve İran'da aşağıdaki fıkrada tasrih edilen noktalarda, yolcu, yük ve posta için yere inmek hakkını haiz olacaktır.

- 1) Türkiye'de noktalar, Halep, Şam, Bağdat, Tahran
- 2) Türkiye'de noktalar, Tebriz, Tahran.

2. İran Hükümetince tâyin olunan hava işletmesi veya işletmeleri tasrih edilen yolların her biri üzerinde her iki istikamette hava servisleri işletmek ve Türkiye'de aşağıdaki fıkrada tasrih edilen nokta'arda yolcu, yük ve posta için yere inmek hakkını haiz olacaktır.

- 1) İran'da noktalar, Bağdat, Halep veya Şam, Ankara, İstanbul,
- 2) İran'da noktalar, Ankara, İstanbul.

B

Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin tâyin edilmiş hava işletmesi veya işletmeleri diğer Sözleşen Yüksek Taraf Ülkesindeki kendi bürolarında kendi memurları tarafından kendi nakliyat işlerini bizzat yapmıyacak olursa; bu sonuncu taraf, onlardan bu işlerin gördürülmesini onların havacılık makamları tarafından tasvip edilmiş ve onların tâbiyetini haiz bir teşekküle havalesini istiyebilir.

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	11 . XII . 1951 ve 1/233
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	12 . XII . 1951 ve 4/553
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 9 300,693 11 58,94,97,101,103,112:115

[Birleşim · 13, 15 — 280 sıra sayılı Basmayazı 13 nü Birleşim Tutanağına bağlıdır.]